

Hugo Bouter

Vijf vormen van lijden voor de christen

Over het leven als vreemdelingen en bijwoners

“Maar al lijdt u ook ter wille van de gerechtigheid, gelukkig bent u”.

1 Petrus 1:6-7, 11; 2:19-21; 3:13-17; 4:1, 12-19; 5:1, 8-10

Inleiding

Petrus was de apostel van de besnijdenis, dus van de Joden, terwijl Paulus de apostel van de (heiden)volken was (Gal. 2:7-10). In zijn brieven richt Petrus zich tot Joodse christenen in de verstrooiing, woonachtig in Klein-Azië (1 Petr. 1:1). Zijn onderwerp is met name de huidige tussentijd waarin wij als christenen leven, dat is de tijd tussen Christus' verwerping op aarde en Zijn wederkomst in heerlijkheid. Wij moeten ons spiegelen aan onze Heer en delen in Zijn verwerping door de wereld. Daarom gaan wij een weg van smaadheid en lijden, terwijl wij uitzien naar Zijn komst, die alles anders zal maken voor ons en ook een rechtvaardig oordeel zal brengen over de wereld.

Maar om met Christus te kunnen lijden, terwijl wij uitzien naar de komende heerlijkheid, hebben wij Gods *genade* nodig. Het verband tussen *lijden* en *genade* zien wij herhaaldelijk in deze brief. Wij hebben genade nodig om het lijden te verdragen en naar het voorbeeld van Christus een gezindheid van genade en goedheid te openbaren. Deze principes gelden uiteraard ook voor de gelovigen uit de volken, die eveneens bijwoners en vreemdelingen op aarde zijn en in de verwachting van Christus' komst leven. Het zou trouwens een misverstand zijn om de bediening van Petrus strikt te beperken tot de Joden. Het boek Handelingen

leert wel anders: Petrus predikte ook aan Samaritanen en heidenen. Omgekeerd richtte Paulus zich altijd *eerst* tot de Joden en dan tot de volken (vgl. Rom. 1:16), hoewel aan hem speciaal het apostelschap van de volken was toevertrouwd.

De genade die God aan ons heeft bewezen en nog steeds bewijst, kent verschillende gestalten. God is de God van *alle* genade (5:10). Hij heeft genade aan ons betoond in het verleden, Hij doet dat nog steeds in het heden – de periode die bekend staat als de genadetijd –, en Hij zal dat doen in de toekomst. Gods genade is in allerlei opzicht veelvoudig, veelvormig (4:10). Petrus gebruikt dan ook verschillende woorden om de genade nader te omschrijven en telkens andere facetten ervan te belichten: *barmhartigheid* (medelijden, mededogen), *goedertierenheid* (welgezend, gunstig gezind zijn), *lankmoedigheid* (lang, groot van gemoed en van geduld). Het woord *genade* betekent zoveel als 'gratie', 'onverdiende gunst'.

Wij konden als heidenen geen aanspraak maken op goedheid of gunst van de kant van God. Wij waren ver van God verwijderd en leefden in zonde en ongerechtigheid; wij konden slechts toorn van Godswege verwachten. En de Joden hadden de ene, ware God telkens de rug toegekeerd en zich tot de afgoden gewend, hoewel ze uiterlijk in Gods nabijheid waren gebracht. Zowel Joden als heidenen hebben gefaald en staan schuldig tegenover God. Gods genade plaatst Joden én heidenen echter op dezelfde grondslag, zowel wat onze zondige staat betreft als de nieuwe positie van de gelovige in Christus. De brieven van Paulus laten dat duidelijk zien.

1. Lijden als loutering van het geloof

Petrus plaatst in hoofdstuk 1 het heden waarin wij als gelovigen leven tegenover de heerlijke toekomst die ons wacht bij de openbaring van Jezus Christus. Die toekomst wordt aangeduid met uitdrukkingen als 'een levende hoop', 'een onvergankelijke, onbevleete en onverwelkelijke erfenis', 'de behoudenis [van zielen]', 'de heerlijkheden daarna' (1:3-5, 9-11). Daarin verheugen wij ons ook, hoewel ons geloof nu beproefd wordt door allerlei verzoeken. Er zijn verzoeken die uit ons eigen boze hart voortkomen, maar er zijn ook beproevingen die God toelaat in ons leven. Het 'zo nodig' geeft aan dat die soms een plek hebben in Zijn plan. Dit brengt droefheid met zich mee, hoewel het lijden maar 'een korte tijd' duurt (1:6).

De vuurgloed van de beproeving zuivert ons echter, zoals goud gelouterd wordt in een smeltkroes, zodat de kwaliteit en kostbaarheid van het geloof aan het licht komt (vgl. Mal. 3:2-3). De goudsmid is net zolang bezig tot hij zijn eigen gezicht weerspiegeld ziet in het verhitte materiaal. Christenen moeten aan hun Heer gelijkvormig worden. De beproefdheid van het geloof zal uiteindelijk tot lof en heerlijkheid en eer blijken te zijn bij de komst van Christus (1:7; 4:12-13). Volgens Jakobus bewerkt het nu al *volharding* (1:2-4, 12).

Zoals gezegd hebben wij *genade* nodig om het lijden te kunnen dragen. Als christenen delen wij in diverse opzichten in het lijden van Christus (1:11; 4:13; 5:1). Het woord 'lijden' is een *meervoud* en duidt op de *vele* vormen van lijden die Christus heeft ondergaan. Er is lijden ter wille van het geweten en ter wille van de gerechtigheid, maar ook lijden voor de eer van Gods naam (zie onder). Al dit lijden komt van de kant van de mensen en van de kant van de boze. Het trof Christus, maar het kan ook ons overkomen: smaad, schande, bedreiging, laster, vervolging e.d. (Matt. 5:10-12; Hebr. 12:2-3). Het lijden van de *godverlatenheid* was echter uniek, hierin kunnen wij dan ook niet met Christus delen (dat zou onze eeuwige ondergang betekenen). Dit lijden kwam rechtstreeks van de kant van God en het beperkte zich tot het oordeel dat over Christus kwam in de drie uren van duisternis op het kruis. Dit oordeel heeft Hij plaatsvervangend voor ons ondergaan: Christus heeft *eenmaal* voor de zonden geleden, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen (3:18).

2. Lijden ter wille van het geweten

De vorm van lijden die in hoofdstuk 2 naar voren komt, houdt verband met het verdragen van droeve dingen ter wille van het *geweten* (2:19). Het gaat om langdurig lijden dat een huisknecht kon ondergaan van de kant van een meester, die hem slecht en onrechtvaardig behandelde. Natuurlijk kon een slaaf zich ook misdragen; dan kreeg hij terecht slaag (2:20). Lijden ter wille van het geweten doet zich voor als de geëiste onderdanigheid leidt tot ongehoorzaamheid aan Gods geboden. De christen die zich houdt aan de normen van Gods Woord kan bijvoorbeeld in conflict komen met een ongelovige werkgever. Dan is het *genade* om te volharden, terwijl wij goed doen en moeten lijden.

In dit verband wordt ons het voorbeeld van de Heer voor ogen gesteld: 'Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor u geleden en u een voorbeeld nagelaten heeft, opdat u Zijn voetstappen navolgt' (2:21). Toen Hij leed en werd uitgescholden, uitte Hij geen dreigende taal aan het adres van Zijn tegenstanders. Hij nam het lijden uit Gods hand aan en gaf alles over aan Hem die rechtvaardig oordeelt (2:23). De lijdensgeschiedenis in de evangeliën bevestigt dit ook. Christus werd als een lam ter slachting geleid. Wij moeten in Zijn voetsporen wandelen in deze wereld die Hem heeft verworpen.

3. Lijden ter wille van de gerechtigheid

Het lijden ter wille van de gerechtigheid, dat in hoofdstuk 3 wordt genoemd, is een variant op het lijden ter wille van het geweten (hst. 2). Het accent ligt hier op het feit dat wij het *goede* doen en *gerechtigheid* najagen, een *goed* geweten en een *goede* wandel in Christus hebben (3:11, 13, 16-17). Het lijden vindt dus duidelijk niet zijn oorzaak in eigen verkeerd gedrag. Wanneer wij goeddoen, de vrede zoeken en rechtvaardig handelen ten opzichte van onze naaste en toch moeten lijden, bijvoorbeeld door kwaadsprekerij (3:16), dan is dit lijden ter wille van de gerechtigheid. De Heer noemt die vorm van lijden ook in de bergrede en prijst de discipelen die dit meemaken *gelukkig* (Matt. 5:10). Petrus doet hier hetzelfde (3:14).

Het is beter, als de wil van God het vereist, door goeddoen te lijden dan door kwaad doen (3:17). Opnieuw worden wij dan gewezen op het voorbeeld van Christus, de volmaakte Rechtvaardige, die zoveel lijden van de kant van boze mensen heeft ondergaan. Ja, Hij heeft zelfs plaatsvervangend voor *onrechtvaardigen* geleden, opdat Hij ons tot God zou brengen (3:18). Daar Christus dus in het vlees heeft geleden, moeten wij ons wapenen met de gedachte dat wie in het vlees lijdt, heeft afgedaan met de zonde (4:1). De zonde voert geen heerschappij meer over ons en wij wensen voortaan te leven naar de wil van God.

4. Lijden om de naam van Christus

Het lijden ter wille van de naam van Christus gaat hier nog *bovenuit*. Dat zien wij dan verder in hoofdstuk 4. Ook in de bergrede volgt het lijden om Christus' wil op het lijden ter wille van de gerechtigheid (Matt. 5:11-12). Dit is de hoogste vorm van lijden die een christen kan ondergaan; en hij heeft hierin gemeenschap met Christus Zelf. Het deelhebben aan het lijden van Christus is een reden tot blijdschap (4:13). Als wij in de naam van Christus smaadt lijden, zijn wij *gelukkig* of *zalig* (vgl. de laatste 'zaligspreking' in de bergrede). In de afscheidsgesprekken met de discipelen had de Heiland al gezegd: 'Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen (...) dit alles zullen zij u doen om Mijn naam' (Joh. 15:20-21).

Wanneer iemand als *christen* lijdt, zo voegt Petrus eraan toe, laat hij zich dan niet schamen, maar God verheerlijken in deze naam (4:16). Wij dragen de kostbare naam van Christus met ons mee en wij willen Hem volgen en God eren vanwege deze naam. De discipelen werden het eerst in Antiochië *christenen* – d.w.z. volgelingen van Christus – genoemd (Hand. 11:26). Petrus spreekt hier opnieuw over de vuurgloed van de beproeving, die ons loutert en zuivert (4:12, vgl. 1:7; 1 Kor. 3:13-15; 2 Petr. 3:10-12).

Het einde van alle dingen is immers nabij en het is nu de tijd dat het oordeel *begint* bij het huis van God (4:7, 17). De rechtvaardige bereikt de beloofde heerlijkheid slechts door strijd en lijden. Petrus kwalificeert dit ook nog als 'lijden naar de wil van God'. Ondertussen mogen wij ons aan de trouwe Schepper toevertrouwen, terwijl wij in allerlei opzichten blijven goeddoen (4:18-19).

5. Lijden vanwege de tegenstand van de boze

De toekomstige heerlijkheid die ons wacht, vormt de keerzijde van het lijden in de tegenwoordige tijd (5:1; vgl. Rom. 8:17vv.). Petrus was een getuige van het lijden van Christus, maar hij wist zich ook deelgenoot van de heerlijkheid die geopenbaard zal worden.

In het vijfde hoofdstuk van zijn brief noemt hij nog een bijzondere vorm van lijden, die het gevolg is van de directe tegenstand van de boze. De duivel gaat namelijk rond als een brullende leeuw, op zoek wie hij zou kunnen verslinden (5:8). Onze opdracht is hem te weerstaan en stand te houden door het geloof

(5:9; vgl. Ef. 6:10-16 en Jak. 4:7). Maar soms kan hij zich ook voordoen als een engel van het licht, en dat is erg verraderlijk (2 Kor. 11:14).

Hierbij mogen wij weten dat wij geen uitzondering vormen, want ook elders in de wereld voltrekt *hetzelfde* lijden zich aan de gelovigen. Als christenen vormen wij een wereldwijde 'broederschap', het hemelse volk van God. En gelukkig hebben wij te maken met 'de God van alle genade', die ons na een korte tijd van lijden zal brengen in Zijn eeuwige heerlijkheid. 'Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheid! Amen' (5:10-11).

Oude Sporen 2015

